

JOURNAL OF VALUATION AND EXPERTNESS

editor-in-chief: Ing. Jakub Horák, MBA, PhD.

managing editor: Ing. Jiří Kučera and Ing. Eva Kalinová

chairman of the editorial board: Ing. Veronika Machová, MBA

Published by:

The Institute of Technology and Business in České Budějovice

School of Expertness and Valuation

Okružní 517/10

370 01 České Budějovice

Tel.: +420 380 070 218

e-mail: horak@mail.vstecb.cz

<http://journals.vstecb.cz/publications/Journal-of-valuation-and-expertness>

ISSN 2533-6258 (Online)

Periodicity: Twice a year

Since 2016

Date of issue: December 2021

EDITORIAL BOARD/EDIČNÍ RADA

Ing. Veronika Machová, MBA – chairman

The Institute of Technology and Business in České Budějovice

prof. Ing. Marek Vochozka, MBA, Ph.D., dr. h. c.

The Institute of Technology and Business in České Budějovice

prof. Ing. Jan Váchal, CSc.

The Institute of Technology and Business in České Budějovice

doc. Ing. Eva Vávrová, Ph.D.

Mendel University of Brno

Ing. František Milichovský, Ph.D., MBA, DiS.

Brno University of Technology

Dr. Lu Wang

Zhejiang University Finance Economics, China

Ing. Ondrej Stopka, Ph.D.

The Institute of Technology and Business in České Budějovice

doc. Ing. Jarmila Straková, Ph.D.

The Institute of Technology and Business in České Budějovice

PaedDr. Mgr. Zdeněk Caha, MBA, Ph.D., MSc.

The Institute of Technology and Business in České Budějovice

Ing. Filip Petrách, Ph.D.

University of South Bohemia in České Budějovice

Ing. Simona Hašková, Ph.D.

The Institute of Technology and Business in České Budějovice

Ing. Vojtěch Stehel, MBA, PhD.

The Institute of Technology and Business in České Budějovice

Ing. Jaromír Vrbka, MBA, PhD.

The Institute of Technology and Business in České Budějovice

Ing. Zuzana Rowland, MBA, PhD.

The Institute of Technology and Business in České Budějovice

Mgr. Petr Šuleř, PhD.

The Institute of Technology and Business in České Budějovice

Content/Obsah

INVESTMENTS INTO THE SHARES OF APPLE	1
INVESTICE DO AKCIÍ SPOLEČNOSTI APPLE	2

Michaela Trojáková, Jakub Horák

THE PRICE OF ADVERTISEMENTS IN CZECH RADIO STATIONS.....	15
CENY REKLAM ČESKÝCH ROZHLASOVÝCH STANIC	16

Marek Kuklík, Jiří Kučera

THE CHANGES IN THE LABOUR MARKET UNDER THE INFLUENCE OF COVID-19 PANDEMIC	27
ZMĚNY NA TRHU PRÁCE VLIVEM PANDEMIE COVID-19.....	28

Petr Liška, Eva Kalinová

ARE SUBSIDIES A PROBLEM IN BUS TRANSPORT?.....	40
JSOU DOTACE PROBLÉM V AUTOBUSOVÉ DOPRAVĚ?.....	41

Milan Kuthejl, Veronika Machová

AUTOMOTIVE INDUSTRY AS A STABILIZING ELEMENT OF CZECH ECONOMY.....	49
AUTOMOBILOVÝ PRŮMYSL JAKO STABILIZAČNÍ PRVEK ČESKÉ EKONOMIKY.....	50

Aneta Soukupová, Tomáš Krulický

THE CHANGES IN THE LABOUR MARKET UNDER THE INFLUENCE OF COVID-19 PANDEMIC

Petr Liška¹, Eva Kalinová²

¹ School of Expertness and Valuation, Institute of Technology and Business in České Budějovice, Czech Republic

² The Faculty of Operation and Economics of Transport and Communications, Department of Economics, University of Žilina, Slovakia

Abstract

The topic of unemployment is constantly a large topic and so it is in the course of COVID-19 pandemic. Unemployment is a thing that can influence both negatively and positively a magic quadrangle, therefore this macroeconomic indicator is so important. The aim of this paper is to find out the movement of unemployment during pandemic, the ways by which the government helps companies to combat unemployment and to reveal possible mental problems of people who may lose their jobs. The main source of data are the Czech Statistical Office and the Ministry of Labour and Social Affairs, where the determined decrease or increase of unemployment is obtained from, and also the number of companies and employees whom they have provided certain benefit, and the amount of the benefit. Therefore, in all the research questions graphs are generated which provide all necessary data. It is found out that unemployment was increasing especially at the beginning, but the situation improved in the course of time. The contribution of this work may be observed in the fact that the government or companies can use it in the future to learn what can be avoided. This work is ideal for future researchers who will intend to deal with the situation of labour market after the end of COVID-19 pandemic.

Keywords: unemployment, labour market, COVID-19, mental health

ZMĚNY NA TRHU PRÁCE VLIVEM PANDEMIE COVID-19

Petr Liška¹, Eva Kalinová²

¹ Ústav znalectví a oceňování, Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích, Česká republika

² Fakulta provozu a ekonomiky dopravy a spojů, Katedra ekonomiky, Žilinská univerzita v Žilině, Slovensko

Abstrakt

Téma nezaměstnanosti je neustále velkým tématem a ne jinak tomu je i během pandemie COVID-19. Nezaměstnanost je věc, která může jak negativně, tak ale i pozitivně ovlivňovat magický čtyřúhelník, proto je tento makroekonomický ukazatel velmi důležitý. Cílem tohoto příspěvku je tedy najít pohyb nezaměstnanosti po dobu pandemie, nalézt způsoby, kterými pomáhá vláda firmám s bojem s nezaměstnaností a také odkrýt možné duševní problémy u lidí, kteří o práci přijdou. Hlavními zdroji dat jsou Český statistický úřad a Ministerstvo práce a sociálních věcí, ze kterých je zjištěn pokles nebo nárůst nezaměstnanosti v ČR a také to, jakému množství firem a zaměstnanců byla poskytnuta nějaká podpora a zároveň v jaké výši byla poskytnuta. U všech výzkumných otázek je tedy využito vytvoření grafů, z kterých lze vyčíst všechny potřebné údaje. Je zjištěno, že zejména na začátku se nezaměstnanost zvyšovala, ale postupem času se situace zlepšovala. Přínos této práce lze spatřovat v tom, že ji mohou do budoucna využít firmy či vláda, aby případně věděli, čeho se do budoucna vyvarovat. Tato práce je ideální pro budoucí výzkumníky, kteří se budou chtít zabývat otázkou situace na trhu po konci pandemie COVID-19.

Klíčová slova: nezaměstnanost, trh práce, COVID-19, duševní zdraví

Úvod

V souvislosti s šířením viru COVID-19 a jeho následného postihnutí ekonomiky všech států je často skloňována i otázka zaměstnanosti a obecně toho, jak se změní situace na trhu práce. Jedná se o velmi důležitý ukazatel, který může při špatné situaci negativně ovlivnit celou ekonomiku. Na našem trhu je několik institucí, které nějakým způsobem ovlivňují či napomáhají tomuto trhu. Úřad práce České republiky je správním úřadem, který plní úkoly v oblasti zaměstnanosti, oblasti ochrany zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele a v oblasti státní sociální podpory (Úřad Práce ČR, 2021). Ze všeho nejdříve lze konstatovat, že nabídky volných pracovních míst klesají o 40 %, podobně jako v USA. Dále se dá říct, že uchazeči o zaměstnání reagují hledáním méně intenzivně, a to do té míry, že se během prvních tří měsíců po vypuknutí COVID-19 zvýšilo efektivní napětí na trhu práce. Jako poslední lze

zmínit změnu hledání uchazečů o práci na méně zasažená povolání z důvodu větší pravděpodobnosti přijetí a na základě předpovědí, které byly do budoucna. Po skončení této situace může nastat zesílení šoku poptávky po pracovní síle (Hensvik et al., 2021). Další věcí, kterou je nutné zmínit, je psychické zdraví občanů v této době a snížení finančního blahobytu. Bezpodmínečné kvantilní regrese naznačují, že v celé populaci došlo ke snížení úrovně finančního blahobytu, s výjimkou samého vrcholu. Distribuční analýzy naznačují, že šoky na trhu práce jsou také spojeny s vyšší úrovní nerovnosti ve finančním blahobytu. Finanční poradenství a podpora zaměřená na lidi, kteří zažívají šoky spojené s touto situací, by jim mohly pomoci zvládnout finanční závazky a znovu získat finanční kontrolu v období ekonomické nejistoty (Botha et al., 2021). Vliv nezaměstnanosti na psychické potíže nezávisí na úrovni zdrojů a rizikových faktorů účastníků. Politici a zodpovědné osoby musí vyvinout a rozšířit iniciativy v oblasti zdraví zaměřené na zmírnění následků nezaměstnanosti související s COVID-19 na duševní zdraví a podporovat intervence na trhu práce, aby pomohly všem nezaměstnaným s možností najít si práci a snížit tak stres těchto lidí. Tato opatření, která jsou v souladu s cíli udržitelného rozvoje OSN, by měla být považována za důležitý způsob podpory veřejného zdraví (Achdut a Refaeli, 2020).

Cílem tohoto příspěvku je zjištění aktuální situace na trhu práce a toho, jak výskyt COVID-19 ovlivňuje trh práce obecně. K dosažení tohoto cíle byly položeny tyto výzkumné otázky:

1. Jaké nástroje jsou využívány k udržení nezaměstnanosti ve stagnujícím či klesajícím stavu?
2. Co vše se dá udělat pro to, aby se nezaměstnanost nezvyšovala?
3. Jaký vliv mají tyto změny na duševní zdraví lidí?

Literární rešerše

Důsledky pandemie COVID-19 na trhu práce se rozlišují mezi pracovníky různých věkových skupin, pohlaví, typů zaměstnání, úrovní vzdělání, povolání a průmyslových odvětví. Dokumentujeme stejné změny v zaměstnanosti a výdělcích v reakci na důsledcích pandemie COVID-19, pozorovaných u různých zdrojů dat během prvních měsíců pandemie. V každém odvětví jsou důsledky této pandemie větší u těch, kteří před krizí vydělávali méně. Kontingentní pracovníci jsou zasaženi více než běžní pracovníci, mladší pracovníci než starší pracovníci, ženy než muži a pracovníci zabývající se sociálními a nepružnými pracemi než zaměstnanci v běžných a pružných zaměstnáních (Kikuchi et al., 2021). S využitím nových vysokofrekvenčních dat, která pokrývají reprezentativní vzorek malých podniků ve Spojených státech, zkoumá tato studie dopady pandemie COVID-19 a výsledné státní opatření na pohostinství. Prvním důsledkem je zavírání podniků, se kterým je spojeno 20–30% snížení počtu neplacených pracovníků v odvětví potravin / nápojů a volného času / zábavy v období březen – duben 2020. Druhým důležitým důsledkem je opětovné otevírání podniků, což hraje statisticky významnou roli při pomalém ožívání trhu práce. Dalším důsledkem je to, že existují značné rozdíly v dopadu vládních opatření na trh práce podle státu. Jako poslední je důležité zmínit to, že nárůst nových případů COVID-19 na denní bázi je spojen s pokračujícím zhoršováním situace na trhu práce (Huang et al., 2020). Časné analýzy trhu práce také zjistily, že pracovníci v dolní části rozdělení příjmů zaznamenali mnohem větší snížení odpracovaných hodin než pracovníci v horní části rozdělení příjmů. Naše analýza odhaluje dvojí odpovědnost za práci s nízkými mzdami během ekonomického odstavení vlivem pandemie COVID-19 v Kanadě: zatímco pracovníci v každém kvantilu zaznamenali v průměru velké zkrácení hodin,

významné zvýšení hodin bylo přítomno pouze u pracovníků ve spodním kvantilu. Jsou diskutovány důsledky pro podporu krizových příjmů (Koebel a Pohler, 2020). Dále zde také probíhá masivní dočasné propouštění, což způsobilo prudký nárůst nezaměstnanosti a následné odvolání nezaměstnaných pracovníků. Vyhledky na úplné uzdravení jsou ještě temnější, a to jednak proto, že se snižuje podíl zbývajících nezaměstnaných, kteří čekají na odvolání, a jednak proto, že budoucí směr pandemie zůstává nejistý (Handwerker et al., 2020). Co se týká domácností a dostatku peněz v nich, tak sedmdesát procent domácností v dolní pětině rozdělení příjmů nemá dostatek peněz k udržení současných výdajů na dobu delší než jeden týden (Piyapromdee a Spittal, 2020).

Další velkou věcí a tématem je schopnost pracovat z domova, která může být během pandemie kritická. Vypočítáváme index, který poměří možnosti pracovat z domova na základě charakteristik povolání. Zaměřujeme-li se na domácnosti se dvěma partnery zaměstnávanými v nepodstatných povoláních, lze pozorovat, že v rámci domácností existuje vysoká korelace v možnosti pracovat na dálku, což bude pravděpodobně spojeno se stabilitou zaměstnání během pandemie. Chudé rodiny s nižším výdělkem, které se do značné míry spoléhají na neformální mechanismy pro vyrovnání spotřeby, mají nižší šance pracovat na dálku než bohatší rodiny s vyšším výdělkem (Peluffo a Viollaz, 2021). Velkým tématem je také práce z domova, která se stala pro velkou část zaměstnanců velmi důležitou věcí, protože představuje jedinou možnost, jak pokračovat v práci a minimalizovat riziko nakažení virem. Nejistota ohledně trvání pandemie a budoucí nálezové vlny dokonce vedly společnosti k tomu, aby práci z domova považovaly za „nový normální“ způsob práce. Tento článek na základě metod regrese vlivové funkce zkoumá potenciální důsledky v distribuci pracovního příjmu související s dlouhodobým nárůstem proveditelnosti práce z domova u zaměstnanců. Výsledky ukazují, že pozitivní posun proveditelnosti práce z domova by byl spojen se zvýšením průměrného příjmu práce, ale tento potenciální přínos by nebyl rovnoměrně rozdělen mezi zaměstnance. Konkrétně by zvýšení příležitosti k práci z domova upřednostňovalo mužské, starší, vysoce vzdělané a dobře placené zaměstnance. Práce z domova tak riskuje prohloubení již existujících nerovností na trhu práce, zejména pokud nebude adekvátně regulována. V důsledku toho tato studie naznačuje, že vládní opatření zaměřené na zmírnění nerovností, jako jsou opatření na podporu příjmu (v krátkodobém horizontu) a intervence v oblasti lidského kapitálu (v dlouhodobém horizontu), by v budoucnu měly hrát důležitější kompenzační roli (Bonacini et al., 2020). Dále lze uvést, že v zemích, kde je běžná neformálnost, lze pouze malý podíl pracovních míst vykonávat na dálku, a kde je nízká efektivita vládních opatření dochází k menšímu poklesu případů COVID-19 po zprůsnění omezujících opatření. Zdá se, že to souvisí se skutečností, že v těchto zemích klesá mobilita méně po provedení vládních omezení, což usnadňuje šíření nemoci (David a Pienknagura, 2020). Světová data pro ekonomiku Gig se pohybují od 1. července 2019 do 22. června 2020 a data týkající se Covid-19 se pohybují od 31. prosince 2019 do 22. června 2020. Grangerův test kauzality ukazuje obousměrný vztah mezi nemocí COVID-19 a gig ekonomikou, tj. případy COVID-19 ovlivněné online otevíráním pracovních míst a online náplní pracovních míst ovlivnily šíření pandemie. Zjištění naznačují, že tvůrci vládních rozhodnutí by měli vytvářet taková rozhodnutí, aby byla zaměřena na podporu gigové ekonomiky, protože má potenciál udržet svět v chodu i v nejtěžších dobách (Umar et al., 2020).

Velkým tématem je i otázka vlivu na duševní zdraví vlivem trhu práce. Ptáme se, jak jednotlivé situace na trhu práce souvisejí s vývojem stížností na duševní zdraví na jaře roku 2020. Data jsou reprezentativní pro trhy práce šesti evropských národů, které byly zasaženy

různými úrovněmi zátěže COVID-19, pokud jde o úmrtnost a opatření vládou. Dokumentujeme různé úrovně týkající se pravděpodobnosti čelení ekonomickým obtížím během pandemie - hrozící ztráta zaměstnání, ztráta příjmu a pokles pracovní zátěže - což se týká zejména socioekonomických nerovností. Analýzy naznačují pozoruhodný pozitivní vztah mezi okamžitými ekonomickými obtížemi během lockdownu při pandemii COVID-19 a vyjádřením pocitů deprese a zdravotní úzkosti. Důležité je, že rozsah souvislostí mezi takovými obtížemi a ukazateli zhoršení duševního zdraví velmi závisí na pracovním postavení pracovníků, což odhaluje druhou vrstvu prohlubující nerovnosti (Witteveen a Velthorst, 2020).

Dalším důležitým bodem je zjištění, které skupiny lidí na trhu práce pandemie ovlivňuje. Mladí lidé nejsou považováni za „ohrožené“ nemocí COVID-19, ale co ekonomický dopad sociálního distancování se a „uzamčení“ vyplývající z pandemie? Jak si vedly mladé ženy ve srovnání s mladými muži? Při řešení těchto otázek tato studie čerpá z údajů z australského statistického úřadu a porovnává mladé muže a ženy a jejich starší protějšky. Studie také využívá globální finanční krizi jako referenční bod pro srovnání okamžitého dopadu COVID-19 na mladé lidi. Výsledky naznačují, že COVID-19 ve srovnání se staršími Australany významně ovlivnil mladé lidi. Ekonomickému spádu jsou vystaveny zejména mladé ženy, zejména ženy ve věku 20 let, které chtějí více práce a více odpracovaných hodin (Churchill, 2020). Analýzu dynamiky trhu práce v Jihoafrické republice během počátečního období lockdownu, od konce března do konce dubna 2020, s využitím první vlny průzkumu ukazuje následné informace. V našem vzorku, kterého se zúčastnilo více než 6 000 dospělých ve věku 18 až 59 let, jsme zjistili, že došlo k velmi velkému poklesu zaměstnanosti. Podíl vzorku, který byl běžně klasifikován jako zaměstnaný, se snížil z 57 % v únoru na 48 % v dubnu. Pokud dále vyloučíme dočasně nepřítomné pracovníky, které označujeme jako „příležitostní“ zaměstnance, tento podíl dále klesá na 38 %. Přibližně jeden ze tří zaměstnaných lidí v našem vzorku tedy během dubna přišel o práci nebo nepracoval a nedostával žádnou mzdu. To má extrémně velké důsledky pro chudobu a blahobyt. Dále analyzujeme trh práce porovnáním napříč demografickými skupinami definovanými podle rasy, pohlaví, věkových skupin, geografických oblastí a úrovní vzdělání. Překlenujícím zjištěním z této analýzy je, že ztráty pracovních míst nebyly rovnoměrně rozděleny mezi různé skupiny. Nepřiměřeně a negativně byly ovlivněny zejména skupiny, které byly vždy zranitelnější - jako jsou ženy, Afričané / Černoši, mládež a méně vzdělané skupiny (Ranchhod a Daniels, 2021). Dále došlo i k průzkumu u rodin s dětmi. I když neexistoval žádný okamžitý dopad na odloučení nebo nezaměstnanost, u matek s pracovními místy ve státech s předčasným uzavřením bylo pravděpodobné, že budou mít práci, ale nepracují v důsledku předčasných odstavek. Na pracující otce nebo pracující ženy bez dětí školního věku to nemělo žádný vliv. Matky si vzaly týden volna z formální práce, například otcové pracující na plný úvazek snížili počet odpracovaných hodin za týden o 0,53 hodiny, aby se mohli věnovat svým dětem (Heggeness, 2020).

Co se týká dopadů na trhu práce, zkoumáme pozitivní a normativní důsledky vládní pomoci na trhu práce, které působí proti ekonomickému spádu z opatření na omezení během pandemie. Začleňujeme standardní epidemiologický model do modelu rovnovážného vyhledávání na trhu práce, abychom porovnali možnou expanzi pojištění v nezaměstnanosti a dotace na mzdy. Upřednostňovány jsou zejména mzdové dotace, které zachovávají odpovídající kapitál a umožňují rychlé ekonomické oživení, před nákladově těžším obdobím (Birinci et al., 2021).

Nakonec naše studie ukazuje, že krize měla za následek posílení vazeb mezi zemědělci a zbytkem populace. Význam: Pokud tedy krize má vážně škodlivé důsledky, může být také spouštěčem a katalyzátorem agroekologického přechodu a rozvoje oběhové a teritorializace bio hospodářství s cílem posílit odolnost karibských zemědělských a potravinářských systémů a usnadnit dosažení udržitelnosti a zabezpečení potravin (Blazy et al., 2021).

Data a metody

Abychom došli k naplnění cíle příspěvku, byly již dříve položeny tyto výzkumné otázky:

1. *Jaké nástroje jsou využívány k udržení nezaměstnanosti ve stagnujícím či klesajícím stavu?*
2. *Co vše se dá udělat pro to, aby se nezaměstnanost nezvyšovala?*
3. *Jaký vliv mají tyto změny na duševní zdraví lidí?*

Nyní budeme hledat data a metody, jak dospět k odpovědím na tyto výzkumné otázky.

Budeme pracovat s daty nezaměstnanosti v určitých časových intervalech, a zároveň je porovnávat, abychom dospěli k výsledkům a zjistili tak, jak velký vliv má COVID-19 na nezaměstnanost. Dále budeme hledat možné důsledky nezaměstnanosti na psychické zdraví občanů vlivem nezaměstnání a také budeme hledat odpověď na otázku ohledně možnosti nenavyšování nezaměstnanosti v našem státě.

Data k výši míry nezaměstnanosti budeme získávat na základě obecné míry nezaměstnanosti, která vyjadřuje podíl počtu nezaměstnaných na celkové pracovní síle (v procentech), kde číselník i jmenovatel jsou ukazatele konstruované podle mezinárodních definic a doporučení aplikovaných ve VŠPS. Ukazatel je konstruován podle metodiky Eurostatu vypracované na základě doporučení Mezinárodní organizace práce (Český Statistický Úřad, 2021). Tyto výše nezaměstnanosti budeme dále porovnávat mezi sebou a budeme tím tak zjišťovat velikost vlivu na nezaměstnanost právě v souladu s COVID-19. Dále budeme zkoumat způsob nabízení pomoci firmám, aby nepřicházely o své zaměstnance a nepropouštěly je. Jednoznačně největší pomocí je program Antivirus. Ten má 3 podoby - A, B a C. Program Antivirus A (Plus) se vztahuje na firmy, u nichž došlo k nucenému omezení provozu na základě krizového opatření vlády či k nařízení karantény hygieniky (překážky v práci na straně zaměstnavatele nebo na straně zaměstnance). Program Antivirus B se vztahuje na firmy, jejichž zaměstnanci měli překážku v práci na straně zaměstnavatele v důsledku hospodářských potíží souvisejících s důsledky šíření koronaviru. Program Antivirus C se vztahuje na firmy do 50 zaměstnanců a spočívá v odpuštění plateb odvodů na sociální pojištění za červen, červenec a srpen 2020, přičemž zaměstnavatel musí splnit podmínky udržení zaměstnanosti a udržení výše platů a zaplatit včas pojistné za zaměstnance (Vláda ČR, 2021). V další části tedy budeme zkoumat to, jakým způsobem tyto programy lidem pomohly.

Jako poslední je zde otázka duševního zdraví. Řada studií zkoumající vliv nezaměstnanosti na zdravotní stav a psychiku poukazuje na možný negativní vliv ztráty práce na zdraví. Zhoršení tělesného zdraví bylo doloženo jak přítomností tělesných příznaků, tak i zvýšeným využíváním zdravotnických služeb nezaměstnanými. Jako duševní následky ztráty zaměstnání se uvádějí např. deprese, alkoholismus, poruchy chování, sebevražedné pokusy, sebevraždy, domácí násilí aj. (Šmajsová et al., 2001). Budeme tedy zkoumat ze vzorku 505 registrovaných občanů v Ostravě na Úřadu práce, jakým způsobem je ovlivňuje, že nemohou najít práci a být zaměstnaní a jaké problémy se u nich projevují.

Výsledky

Následující tabulka (Tabulka 1) poukazuje na to, jakým způsobem se vyvíjela nezaměstnanost a zaměstnanost od minulého roku až do letošního února. První tři sloupce vyjadřují míru zaměstnanosti v ČR od ledna roku 2020 do února roku 2021. Další tři sloupce poukazují na míru nezaměstnanosti v ČR od ledna roku 2020 do února roku 2021. Poslední tři sloupce poté ukazují míru ekonomické aktivity od ledna roku 2020 do února roku 2021. Tyto informace nám tedy poskytnou informace o tom, jak se nezaměstnanost vyvíjela vlivem pandemie COVID-19. Míra zaměstnanosti měla celkově pouze lehce klesající tendenci. Během roku se snížila pouze přibližně o 1 %. Stejně vysoké snížení zaměstnanosti je jak u mužů, tak i u žen a to 1 %, u mužů tedy pokles z 81,9 % na 80,9 % a u žen z 67,9 % na 67 %. Největší pokles zaměstnanosti byl v měsíci duben. Co se týče nezaměstnanosti, tam můžeme pozorovat naopak narůst postupně až o 1,3 %. Navýšení nezaměstnanosti bylo možné pozorovat více u žen než u mužů. U mužů stoupla maximálně na 2,6 z 1,9 %, u žen z původních 2,1 až na 4,2 %. Co se týče ekonomické aktivity lidí od 15-64 let, tam lze sledovat víceméně stagnující stav, v aktuální chvíli lehce rostoucí.

Tabulka 1: Míra zaměstnanosti a nezaměstnanosti a ekonomické aktivity (očištěné od sezónních vlivů)

Rok	Měsíc	Míra zaměstnanosti 15 – 64letých			Obecná míra nezaměstnanosti 15 – 64letých			Míra ekonomické aktivity 15 – 64letých		
		Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy
2020	M 01	75,0	81,9	67,9	2,0	1,9	2,1	76,6	83,5	69,4
	M 02	75,0	81,9	67,9	1,8	1,8	1,9	76,4	83,4	69,2
	M 03	74,9	82,0	67,5	2,0	1,9	2,2	76,4	83,5	69,0
	M 04	74,1	80,9	67,0	2,3	2,0	2,5	75,8	82,6	68,8
	M 05	74,1	81,1	66,9	2,5	2,2	2,9	76,1	83,0	68,9
	M 06	74,2	81,2	66,8	2,8	2,6	3,0	76,3	83,4	68,9
	M 07	74,2	81,4	66,8	3,0	2,3	3,8	76,5	83,3	69,4
	M 08	74,2	81,2	66,8	2,7	2,7	2,8	76,3	83,5	68,7
	M 09	74,2	81,4	66,6	2,9	2,5	3,4	76,4	83,5	69,9
	M 10	74,1	81,1	66,7	3,2	2,5	4,2	76,6	83,2	69,6
	M 11	74,2	81,2	66,9	3,0	2,4	3,7	76,5	83,3	69,4
	M 12	74,1	81,0	66,8	3,2	2,8	3,8	76,6	83,4	69,5
2021	M 01	74,1	81,1	66,9	3,3	2,5	4,3	76,7	83,1	70,0
	M 02	74,1	80,9	67,0	3,3	2,6	4,2	76,7	83,1	70,0

Zdroj: Český Statistický Úřad, 2021, vlastní interpretace.

Druhá tabulka (Tabulka 2) se zabývá otázkou způsobe pomoci vládních programů podnikům a lidem. V následující tabulce můžeme vidět počet lidí a firem, kterým vláda postupně pomohla

a zároveň počet peněz, které jim poskytla. Na číslech lze vidět, že na začátku byla podpora v podobě obou programů obrovská, ale postupem času se začala snižovat velikost režimu A, zatímco režim B se držel ve vysokých hodnotách až do června a až od května začal klesat. Nicméně i poté byla podpora u programu B mnohem vyšší. Nejvyšší peněžitá podpora proběhla v měsíci duben. Podpora počtu firem se pohybovala v nejvyšších hodnotách zejména od března do května, poté se počet podpořených firem začal snižovat.

Tabulka 2: Program Antivirus A+B

	Celkem	Březen	Duben
Režim A (v Kč)	6 230 435 944,00	1 888 514 709,00	2 913 098 744, 00
Režim B (v Kč)	12 444 748 919,00	1 486 093 589,00	4 366 749 595,00
Celkem (v Kč)	18 675 184 863,00	3 374 608 298,00	7 279 848 338,00
Celkem podpořených firem	57861	42650	45130
Celkem podpořených zaměstnanců	802463	401624	590980

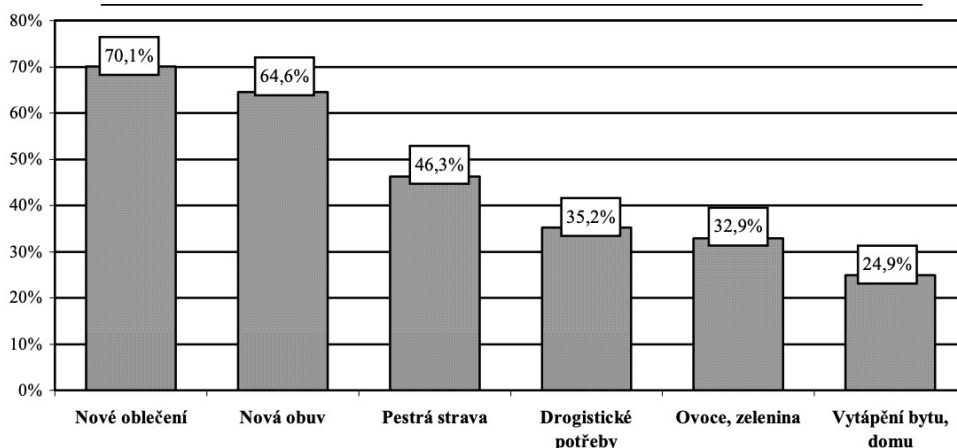
Zdroj: Vlastní zpracování

Květen	Červen	Červenec	Srpen
1 207 288 469,00	104 324 820,00	69 962 016,00	47 247 186,00
2 763 866 999,00	2 003 370 803,00	1 077 201 721,00	747 466 212,00
3 971 155 468,00	2 107 696 623,00	1 147 163 737,00	794 713 398,00
30541	10421	7893	7149
486473	285119	188066	137841

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2021, vlastní interpretace.

Jako poslední tu jsou výsledky toho, co lidé, kteří jsou nezaměstnaní, musí omezit. Jako první jsou zde položky, které museli respondenti omezit z důvodu nezaměstnanosti (viz Obr.1). Položky, které museli respondenti nejvíce omezit jsou oblečení a obuv (70,1 a 64,6 % respondentů) a dále pestrá strava (46,3 %) nebo také drogistické potřeby (35,2 %).

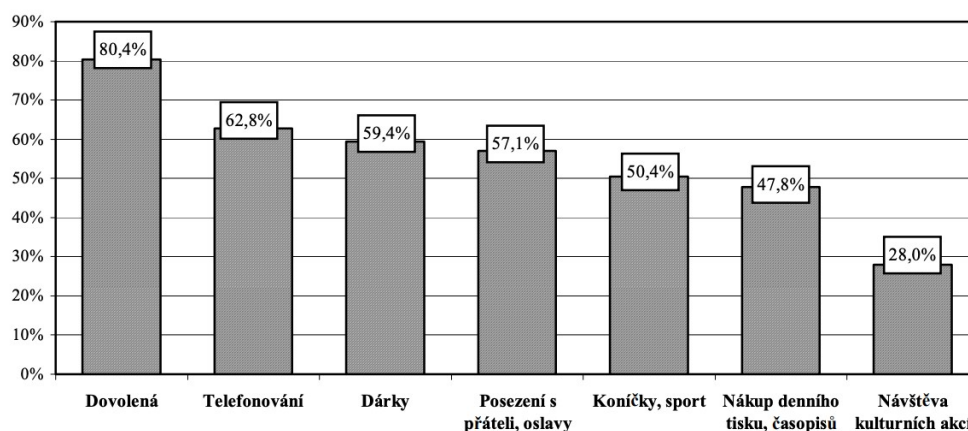
Obrázek 1: Položky, které respondenti museli omezit v době nezaměstnanosti, indukující možnou materiální deprivaci

Zdroj: www.zuova.cz – nezaměstnanost a zdraví, 2021.

Jako druhé jsou tu aktivity, které byli respondenti nuceni vynechat a omezit z důvodu nezaměstnanosti (viz Obr. 2). U aktivit, které museli respondenti omezit, jsou zejména dovolená (80,4 %), telefonování (62,8 %) nebo také dárky známým a přátelům (59,4 %).

Obrázek 2: Sociální aktivity, na které byli respondenti nuceni omezit výdaje

Zdroj: www.zuova.cz – nezaměstnanost a zdraví, 2021.

Diskuse výsledků

Je zřejmé, že nezaměstnanost je velice vážným makroekonomickým problémem celé společnosti, bohužel krize Covid-19 tomu přispěla vcelku negativně. Jedná se o velmi důležitý ukazatel, který může při špatné situaci negativně ovlivnit celou ekonomiku.

Na základě získaných výsledků jsem nyní schopen odpovědět na výzkumné otázky, které byly stanoveny v úvodu:

Jaké nástroje jsou tedy využívány k udržení nezaměstnanosti ve stagnujícím či klesajícím stavu? K tomuto jsou využívány programy Vlády ČR, a to především programy Antivirus A, B a C. Jak lze vidět z výsledků, tak během měsíců březen-srpen bylo vyplaceno necelých 18,7

mil. Kč. Bylo podpořeno přibližně 58 tis. firem, což je z celkového počtu 263. tisíc necelá čtvrtina všech firem. Počet podpořených firem klesal a stoupal s tím, jak moc uzavřená ekonomika byla. Nejvíce podpory bylo tedy v dubnu, při velkém uzavírání a naopak menší byla v měsících červen-srpen, kdy probíhalo rozvolňování ekonomiky. Dle mého byla ze začátku podpora firem a zaměstnanců lehce zmatená, ale postupem času se zlepšovala a myslím si, že nakonec byla podpora vcelku dostatečná, i když zde byly pořád firmy, na které se nedostalo, což není dobře.

Co vše se dá udělat pro to, aby se nezaměstnanost nezvyšovala? Na celém světě, tudíž i v rámci naší republiky bude vždy existovat nějaká míra nezaměstnanosti, avšak cílem by mělo být to, co udělat pro to, aby se nezvyšovala. Dle mého názoru je nejdůležitější, aby zaměstnavatelé zvedali mzdy a obyvatelstvo mělo tak větší motivaci k práci. Dalším aspektem by mohla být nižší podpora v nezaměstnanosti ze strany státu, protože lidé mající minimální mzdu dosahují na podporu v nezaměstnanosti podobné úrovně.

Jaký vliv mají tyto změny na duševní zdraví lidí? Jak bylo zjištěno ve výsledcích, nejvíce si lidé nemohli dovolit nové oblečení, dovolenou a všeobecně takové věci “navíc“. Je tím pádem ale dobře to, že i přes nezaměstnanost člověka, dostává určitou podporu, s kterou je možné fungovat. Nicméně si myslím, že dlouhodobě to není ideální, neboť to nemusí mít pozitivní vliv na psychiku člověka, protože víceméně pokryje pouze základní věci a nemá z toho žádný vlastní užitek a radost. Začne tím pádem žít stereotypní život a navíc se bojí každý měsíc toho, jak to bude vypadat ten další měsíc. V danou chvíli je nutné, aby se vláda těmito lidem snažila co nejvíce pomoci a podpořit je.

Ztotožňuji se s názorem Churchilla (2020), který tvrdí, že ekonomický dopad může být mnohem vyšší na mladší lidi než na starší, neboť mají chuť pracovat, nicméně danou situací a sociálním distancem jim to ubližuje více než starším lidem. Handwerker (2021) tvrdí, že situace spustila prudký nárůst nezaměstnanosti a vyhlídky do budoucna nejsou úplně jasné a dobré, s tímto tvrzením souhlasím částečně, neboť vliv na nezaměstnanost byl všude jiný a každý stát se s tímto pasoval a bude pasovat různě.

Mezi limity a překážky bych uvedl, že data pro výši nezaměstnanosti za dobu pandemie a data ohledně programu Antivirus jsou neúplná, tím pádem zde vzniká prostor i pro budoucí nápady na příspěvky, kde by mohly být tyto údaje doplněny. Zároveň jsem ještě došel k jednomu problému, a tím bylo zjišťování dopadů na duševní zdraví nezaměstnaných. Důvodem byl malý počet dat, z kterých by se dalo čerpat. Proto jsem využil data z roku 2003.

Z tohoto příspěvku by mohly těžit dle mého názoru firmy, které by tak mohly porovnat obecné statistiky s těmi svými a zjistit, kolik podpory se právě jim dostalo. Případně by mohl z této práce těžit možný budoucí výzkumník, který by mohl tuto práci použít jako podklad pro další zkoumání. Dalšími možnými věcmi, které by se daly zkoumat je například širší porovnání dopadu COVID-19 na nezaměstnanost (od začátku až po aktuální chvíli) nebo srovnat toto celé období s dobou před nemocí COVID-19 nebo s dobou po něm.

Závěr

Cílem této práce bylo zjistit, jak velký dopad měl COVID-19 na nezaměstnanost a jakou pomoc nabízí vláda. V neposlední řadě zjištění vlivu na duševní zdraví lidí, kteří jsou nemocí COVID-19 na trhu práce zasaženi. Zkoumali jsme a porovnávali změny v nezaměstnanosti z

údajů od Českého statistického úřadu za období několika měsíců. Dále jsme zjišťovali celkovou pomoc programy vlády za období březen-srpen 2020, díky čemuž jsme zjistili, kolik firem bylo podpořeno a zároveň kolik peněz bylo do firem těmito programy investováno. V neposlední řadě jsme také pomocí dvou grafů zjišťovali, co si lidé nemohou dovolit kvůli nechtěné nezaměstnanosti. Všechny tyto zjištěné aspekty šly ke shromáždění veškerých informací.

Během psaní příspěvku se samozřejmě vyskytly určité limity a překážky. Jednou takovou překážkou byla neúplná data, neboť pandemie stále pokračuje i v dnešních dnech a data v tabulkách proto nebyla úplná. Podobně je na tom program Antivirus. Ten funguje až do aktuální chvíle, ale v našich datech jsou uvedeny statistiky pouze do srpna minulého roku, neboť novější údaje nebyly ještě zveřejněny. Lehčí problém nastal i při stanovení problémů duševního zdraví u nezaměstnaných, protože se touto problematikou nikdo zatím důkladně nezaobíral a nejnovější příspěvek, z kterého jsem i čerpal, je z roku 2003.

Dal by se dále zkoumat vývoj nezaměstnanosti v ČR během zbytku pandemie COVID-19. Také by se dalo zkoumat, kolika lidem a firmám celkově pomohly vládní programy na obnovu ekonomiky. V neposlední řadě by se dal udělat příspěvek o ovlivnění nezaměstnanosti duševního zdraví právě u nezaměstnaných.

Reference

- ACHDUT, N., REFAELI, T., 2021. Unemployment and Psychological Distress among Young People during the COVID-19 Pandemic: Psychological Resources and Risk Factors. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(19). ISSN 1660-4601.
- BIRINCI, S., KARAHAN, F., MERCAN, Y., SEE, K., 2021. Labor market policies during an pandemic. *Journal of Public Economics*, 194. ISSN 0047-2727.
- BLAZY, J.M., CAUSERET F., GUYADER S., 2021. Immediate impacts of COVID-19 crisis on agricultural and food system in the Caribbean. *Agricultural Systems*, 190. ISSN 0308-521X.
- BONACINI, L., GALLO, G., SCICCHITANO, S., 2020. Working from home and income inequality: risks of a 'new normal' with COVID-19. *Journal of Population Economics*, 34. ISSN 0933-1433.
- BOTHA, F., DE NEW, J. P., DE NEW, S. C., RIBAR, D. C., SALAMANCA, N., 2021. Implications of COVID-19 labour market shocks for inequality in financial wellbeing. *Journal of Population Economics*, 34(2). ISSN 0933-1433.
- Český Statistický Úřad 2021. [online], Available at https://www.czso.cz/csu/czso/zam_vsps [Accessed 4 April 11].
- DAVID, A.C., PIENKNAGURA, S., 2020. On the effectiveness of containment measures in controlling the COVID-19 pandemic: the role of labour market characteristics and governance. *Applied Economics Letters*. ISSN 1350-4851.
- HANDWERKER, E.W., MEYER, P.B., PIACENTINI, J., SCHULTZ, M., SVEIKAUSKAS, L., 2020. Employment recovery in the wake of the COVID-19 pandemic. *Monthly Labor Review*. ISSN 0098-1818.

- HEGGENESS, M.L., 2020. Estimating the immediate impact of the COVID-19 shock on parental attachment to the labor market and the double bind of mothers. *Review of Economics of the Household*, 18. ISSN 1569-5239.
- HENSVIK, L., LE BARBANCHON, T., RATHELOT, R., 2021. Job search during the COVID-19 crisis. *Journal of Public Economics*, 194. ISSN 0047-2727.
- HUANG, A., MAKRIDIS, C., BAKER, M., MEDEIROS, M., GUO, Z.S., 2020. Understanding the impact of COVID-19 intervention policies on the hospitality labor market. *International Journal of Hospitality Management*, 91. ISSN 0278-4319.
- CHURCHILL, B., 2020. COVID-19 and the immediate impact on young people and employment in Australia: A gendered analysis. *Gender Work and Organization*. ISSN 0968-6673.
- KIKUCHI, S., KITAO, S., MIKOSHIBA, M., 2021. Who suffers from the COVID-19 shocks? Labor market heterogeneity and welfare consequences in Japan. *Journal of the Japanese and International Economies*, 59. ISSN 0889-1583.
- KOEBEL, K., POHLER, D., 2020. Labor Markets in Crisis: The Double Liability of Low-Wage Work During COVID-19. *Industrial Relations*, 59. ISSN 0019-8676.
- Nezaměstnanost a zdraví, 2021, www.zuova.cz, [online]. Dostupné z https://www.zuova.cz/Content/files/ukonceneprojekty/strba_sbornik.pdf?fbclid=IwAR14s_fflwAbccbRHYHtvI8Jos0NtOg_Vhjte6oq91HxvKt7Vs4N6tLrd9g [2021-04-26].
- PELUFFO, C., VIOLLAZ, M., 2021. Intra-household exposure to labor market risk in the time of Covid-19: lessons from Mexico. *Review of Economics of the Household*. ISSN 1569-5239.
- PIYAPROMDEE, S., SPITTAL, P., 2020. The Income and Consumption Effects of COVID-19 and the Role of Public Policy. *Fiscal Studies*, 41. ISSN 0143-5671.
- RANCHHOD, V., DANIELS, R.C., 2021. Labour market Dynamics in South Africa at the Onset of the COVID-19 Pandemic. *South African Journal of Economics*, 89. ISSN 0038-2280.
- ŠMAJSOVÁ B. a kolektiv, 2001. *Nezaměstnanost. Psychologický, ekonomický a sociální problém*, 34. ISBN 80-247-9006-8.
- UMAR, M., XU, Y., MIRZA, S.S., 2020. The impact of Covid-19 on Gig economy. *Economic Research-Ekonomska Istrazivanja*. ISSN 1331-677X.
- Úřad Práce ČR 2021. [online] O Úřadu práce České republiky, Available at <https://www.uradprace.cz/web/cz/o-uradu-prace-> [Accessed 3 March 21].
- Vláda ČR, 2021. [online]. Available at <https://www.vlada.cz/cz/epidemie-koronaviru/dulezite-informace/podpora-a-ulevy-pro-podnikatele-a-zamestnance-180601/> [Accessed 4 April 11].
- WITTEVEEN, D., VELTHORST, E., 2020. Economic hardship and mental health complaints during COVID-19. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 44. ISSN 0027-8424.
-

Kontaktní adresa autorů:

Petr Liška, Ústav znalectví a oceňování, Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích, student bakalářského programu, Okružní 517/10, 37001 České Budějovice, Česká republika, e-mail: 28044@mail.vstecb.cz

Ing. Eva Kalinová, Fakulta provozu a ekonomiky dopravy a spojů, Katedra ekonomiky, Žilinská univerzita v Žilině, Univerzitná 8215/1, 01026 Žilina, Slovakia, e-mail: kalinova@mail.vstecb.cz